

سوال

شخص حاجی چه هنگام باید رمی جمرات را انجام دهد؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولاً: جمره‌ی عقبه

جمره‌ی عقبه نخستین جمرات است که باید رمی شود. این رمی پس از طلوع خورشید روز عید (دهم ذی الحجه) انجام می‌شود.

اما برای ضعیفان و زنان و کودکان و دیگر کسانی که از نوعی ضعف رنج می‌برند جایز است که آن را شب عید (آخر شب) انجام دهند، زیرا اسماء بنت ابی‌بکر - رضی الله عنهما - شب عید منتظر غروب ماه می‌ماند و پس از پنهان شدن ماه از مزدلفه به منی می‌رفت و رمی جمره را انجام می‌داد.

- پایان وقت رمی جمره‌ی عقبه:

وقت رمی جمره‌ی عقبه تا غروب خورشید روز عید است. اما اشکالی ندارد که کسی به سبب ادحام شدید یا دوری از جمرات آن را به آخر شب موکول کند، اما نباید این کار را تا طلوع فجر روز یازدهم به عقب اندازد.

دوم: رمی در روزهای تشریق (۱۱، ۱۲، و ۱۳ ذی الحجه)

- ابتدای رمی:

رمی ایام تشریق از زوال خورشید (یعنی وارد شدن وقت نماز ظهر) شروع می‌شود.

- پایان آن:

وقت رمی تا آخر شب پایان می‌یابد، اما اگر مشقت یا ازدحام و مشکل دیگری بود اشکال ندارد که از شب تا طلوع فجر رمی

را انجام دهد، اما تاخیر آن تا پس از فجر جایز نیست.

رمی روزهای یازدهم و دوازدهم و سیزدهم پیش از زوال صحیح نیست، زیرا پیامبر - صلی الله علیه وسلم - رمی نکردند مگر پس از زوال و خطاب به مردم فرموده‌اند: **مناسک خود را از من فرا گیرید.** همین که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - با وجود شدت گرما رمی را تا این وقت به تاخیر انداخته و اول صبح را که هوا خنک‌تر و شرایط بهتر است ترک کرده دلیل بر آن است که رمی پیش از این وقت جایز نیست. همچنین رسول الله - صلی الله علیه وسلم - از هنگام زوال آفتاب و پیش از آنکه نماز ظهر را بخواند رمی را انجام می‌داد و این دلیل است بر آنکه رمی پیش از زوال جایز نیست و گرنه بهتر بود که به خاطر ادای نماز ظهر در اول وقتش قبل از زوال رمی را انجام می‌داد زیرا نماز اول وقت بهتر است. حاصل آنکه بر اساس ادله رمی در ایام تشریق پیش از زوال (وقت نماز ظهر) جایز نیست.

نگا: فتاویٰ أركان الإسلام (۵۶۰).